POŠTARINA UGOTOVU

OBITELJ

Broj 52. 29 prosinca 1935.

O B I T E L J

ILUSTROVANI TJEDNIK

1 9 3 5

IZDAJE KONZORCIJ KUĆE DOBRE ŠTAMPE U ZAGREBU
GLAVNI UREDNIK DR JOSIP ANDRIĆ
JERONIMSKO IZDANJE 487

SADRŽAJ

ROMANI

PJESME

PRIPOVIJESTI

OBITELJ
ILUSTROVANI TJEDNIK

U ZAGREBU 29. PROSINCA 1935.

MAČAK

— Vi gledate moga mačka? — upita Lavarel, »On nije baš lijep, nije...«

— On je strašan, — odgovori gospođa Fakel. »Najprije svojom bojom, zatim svojom izobličenom njuškom, a naročito ovom krvavom rupom, koja zamjenjuje oko...

— Ali ja ga neobično volim,« odgovori Lavarel. »Ne bih ga dao ni za najbolju mačku iz Perzije. Ni za najljepši auto. Volim ga... i čuvat ću ga do zadnjeg njegova časa. Nitko na svijetu nije učinio za mene, što je učinio ovaj siromašak...

Lavarel zavrti glavom i pomilova svog šutljivog mačka.

— Pa što je on učinio? — upita lijepa mala ženica.

— Spasio mi je život. I ja sam siguran, da mi je on to učinio svijesno, jer nikakav mačak, pa čak ni pas, nema toliko dosjetljivosti kao on.

— Oh, pričajte mi tu stvar.

Lavarel poče da se smije:

— Ona će vas vrlo zanimati: to je priča o razbojnicima... Dogodila se pred dvije godine i to baš u mjesecu svibnju... Bilo je čarobno veče, puno zvijezda na neizmjernom nebeskom polju. Ja sam čitao sjedeći u mekom naslonjaču i tek kadikad prekinuo čitanje, da pogledam divnu noć kroz ovaj prozor. Prozor je bio širom otvoren, a ne kao sada... Mačak je sanjao ispružen na mekanom sagu. Baš sam ga bio prošle zime našao u groznoj bijedi na zimi i uzeo sam ga k sebi — iz sažaljenja... Da vam pravo kažem, nisam ga mnogo volio, ali je on očevidno imao prema meni mnogo sklonosti...

Čitao sam »Prognanika iz g. 1813.« od Erckmanna Chatriana. Tu sam priču pročitao sigurno dvadeset puta kao i druge priče od tog istog pisca. Ja sam upravo živio s licima iz tih pripovijesti; zamišljao sam, da ih poznajem. Drugi su pisci slikali nježnije, moćnije, istinskije ljude, ali im nitko nije dao prirodnije držanje od Erckmanna Chatriana.

Dakle, ja sam čitao, zatim razmišljao, a zatim gledao. To je bio jedan od časova, u kojima nam savršena ravnoteža organa daje iluziju o sreći.

Nisam mislio na sutrašnjicu... postojala je jedino sadašnjica. Činilo se, da će vječito trajati...

Međutim život neprestano obnavlja svoje zamke... Jedna je drama iznenada porušila moju bezbrižnost i sigurnost. A šta je najzanimljivije — mačak je sve to predvidio. On se bio prestrašio, koračao je prema vratima, kostriješio se i mrmljao, ali ja se na te opomene nisam uopće osvrtao.

I čovjek je bio tu. Neki poguren čovjek s očima, koje su se skoro doticale. A te su oči bile lažne i zle... Da, on je bio tu s ispruženom desnom rukom i u njoj — automatski revolver. Povikao je:

»Ruke uvis ili ću ti prosuti mozak!«

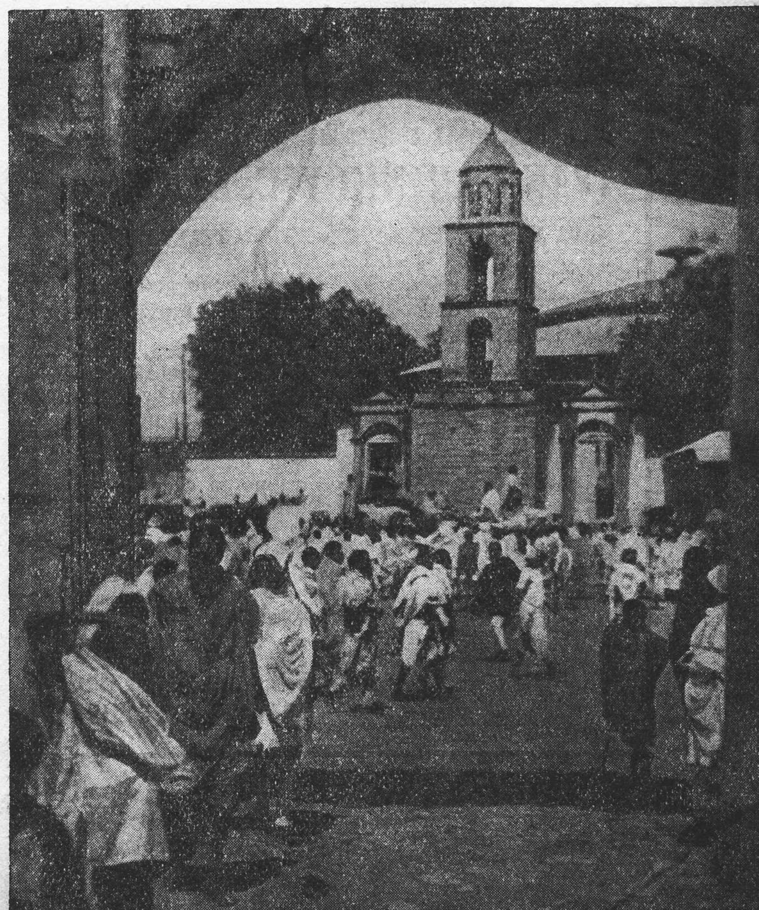
Ja sam mišljenja, da se treba pokoriti, kad je otpor nemoguć... I ja podigoh ruke.

»Dobro je,« reče čovjek. »A sada, gdje je tvoja vreća?«

»Moja vreća?«

»Da, tvoj novac!«

Ja sam baš imao veliku svotu novaca u ltdici svog pisaćeg stola. Sutradan sam morao tim novcem da namirim mnoge obaveze... Bilo mi je strašno, da budem tako opljačkan. U mojim grudima ključao je vulkan bijesa. Bio sam užasno ponižen... Ponižen toliko više, ukoliko

Slika desno:
PRED KOPTSKOM CRKVOM U HARARU, GLAVNOM GRADU ABESINSKE POKRAJINE OGADEN ZAUZETE OD TALIJANA

sam ja snažan čovjek, izvježban u boksu, mačevanju, strijeljanju — te bih lako oborio napadača. Ali šta ćete: i najmoćniji je atleta slab ispred cijevi vatrenog oružja.

Moj bijes je bio utoliko veći, što je na tri koraka od mene na mom pisaćem stolu ležao revolver napunjen s pet metaka!

»Gdje je novac?« ponovi čovjek zapovjedničkim glasom.

Ja sam oklijevao još nekoliko sekunda, ali je revolver bio samo pola metra od moje glave.

»Tu... u lijevoj ladici mog pisaćeg stola.«

»A ključevi?«

»U mom džepu...«

»I onda... ja ću..«

On okrene glavu desno i lijevo, zbunjeno, nesređenog izgleda. Zatim se njegovo lice zamrači. Mislio sam, da sam pogodio, da se on ipak plašio borbe, kad mi bude pretresao džepove, i da se pitao, ne bi li bilo bolje, da me odmah ubije... Svakako je bilo sigurno, da je živo naperio svoje oružje. Još jedan pokret — i ja bih bio mrtav.

I on je učinio taj pokret. Ili bolje — promašio ga je... jer je jedna vunasta masa skočila i oštrim pandžama stala mrcvariti lice zločinca.

Hitac je bio ispaljen, ali napad, napad mog mačka izbio je oružje. Ja sam uto zadao razbojniku, kojemu mačak stao na licu i smetao pogled, udarac pesnicom u vilicu. On se stropoštao. Bio je u mojoj vlasti. Onesvijestio sam ga s još nekoliko udaraca i odvukao ga u podrum, koji je bio bez prozora — a s čvrstim vratima, tako da lopov nije mogao pobjeći. Poslije toga pozvao sam policiju...

Kasnije se pokazalo, da je razbojnik bio i ranije kažnjavan i da je u zadnje vrijeme dvanaest građana na taj način orobio...

Eto, gospođo, sada znate, zašto volim svog mačka.

— Da, i sada nalazim, da je manje ružan, — reče lijepa mala žena.

— A ja nalazim, da je divan, — progovori Melandra, koja je tu priču slušala šutke...

G. H. RONI

CAR, GENERAL I SELJAK

Neki ruski car (koji?) putovao je posebnom poštom, kako se u staro doba putovalo, i to po svom običaju tako, da nitko nije znao, tko je on. Pratio ga je samo jedan general. Kad su došli na neko mjesto, reče menzidžija (postiljon), da je put do najbliže pošte vrlo loš. tako da kolima ne će stići prije sat i po; nego da ima čvrst i ugodan put kroz šumu, kuda obično idu putnici, pa im on svjetuje, da i oni tuda pođu. Car pristane, general isto tako.

Tako su se vozili bukovom šumom, kad li dođu do jedne rijeke, na kojoj je voda odnijela most. Činilo se, da je voda močvarna, podmukla, opasna, a preko se mora. Dok su stajali s kolima, naiđe neki seljak. Car mu se potuži, što nema mosta, a potuži se i seljak.

»Zar se zbilja ne može preko vode?« pita car.

»Ne može.«

»A ideš li ti kad preko vode?«

»Idem, ja je pregazim.«

»A bi li mogao mene prenijeti?«

»Bih, kako ne!«

»Evo, dobit ćeš deset rubalja, ako me preneseš preko vode.«

Seljak pristane, uprti carsko veličanstvo na leđa i prenese ga preko vode.

»Sad donesi i moga druga isto za deseticu.«

Hoće seljak. Kad je s generalom bio na po vode, vikne car:

»Pedeset rubalja! Pusti ga!«

Seljak stane i spusti ruke.

»Sto rubalja, i nosi me dalje!« vikne mu general s leđa.

Seljak opet prihvati generala za butove i pođe dalje, ali za nekoliko koraka opet viče onaj gospodin s jalije:

»Dvjesta rubalja, i baci ga u vodu!«

Seljak se počne opet promišljati.

»Trista rubalja, i nosi me na drugu stranu!«

»Četiri stotine, nemoj ga nositi!«

Seljak opet spusti ruke niza se, a general ga ukliješti rukama i nogama:

»Pet stotina i nemoj stajati! Hajde kraju, iz vode van!«

Seljak zbilja iznese i drugoga putnika i otprati gospodu do poštanske stanice i ondje dobije svoju nagradu.

Kad su popili kavu, general upisa u carsku putnu knjigu ove izdatke: »Dvije kave 100 rubalja i prijenos Njegova Veličanstva preko vode u šumi 10 rubalja. Isto za generala uz previšnju licitaciju troškovi za prijenos 1000 rubalja.«

A. Š.

Novela

NA STARU GODINU

Po smrznutu snijegu stupao je polagano starac. Na njegovu drvenu obuću lijepio se što dalje to više snijeg, koji je morao od vremena do vremena stresti, da onda može opet lakše ići snježnim putem dalje.

César (tako je bilo ime starcu) stiskao je brižno oko sebe vuneni ogrtač navukavši kapucu tako, da mu je ispod nje virilo samo navorano lice. Kod svakoga je koraka podizao glavu ogledavajući stabla, a onda bi ne našavši, što je tražio, odlazio dalje. Napokon je na jednom starom od vjetra zgrbljenom stablu opazio kitu imele... Visjela je dosta cisoko umotana u sleđene snježne pahuljice te se činila kao čarobna kitica, na kojoj su se poput bisera nanizale prozirne bobice plodova.

César je dugo gledao. Bio je već star, a stablo je bilo visoko. No ipak otkopča ogrtač, izuje drvenu obuću i ogrlivši čvrsto stablo stane se stenjući polako penjati.

Starca je to penjanje jako umorilo, krv mu je jako udarala u sljepočicama i zaglušivala mu uši, te nije ni čuo da se približuju dva konjanika, kojima su konji išli u korak posklizujući po smrznutu snijegu.

»Hej, prijatelju, što tamo radite?«

César se okrene, ali uto izgubi ravnovjesje i padne sa stabla u snijeg. Jedan od onih konjanika skoči brzo s konja i pomogne starcu, da ustane. Zatim ga stane ljubazno ispitivati, nije li se ozlijedio. A drugi konjanik povikne sa smijehom:

»Do bijesa! Zoreleju, ostavi tog starog ludu! Da naša sestrična vidi, kako zakašnjuješ radi toga, što dižeš potepuhe, mjesto da se požuriš k njoj, ne bi se bome razveselila nad tvojom revnošću!«

Ali Zorelej, kao da to ni ne čuje, zapitkivaše dalje starca ogrnuvši ga plaštem, zašto se penjao na drvo.

»Radi imele, koju već dugo tražim.«

»A što će vam imela?«

»Da je dam jednoj dami,« vedra će lica starac.

Sad se opet Zorelej nasmije:

»Jesi li, vikonte, čuo? Pomoći ću mu, da tim cvijetom zakiti svoju krasoticu. A ti odjaši naprijed, doći ću za tobom.«

I u tili čas zbaci svoj ogrtač te se uzvere na drvo. A vikont od Egrevila držeći, da je Zorelej poludio, dovikne:

»Pa ja i idem. Ne ću da se miješam u takve stvari. Do viđenja, viteže!«

Zorelej se penjao sve više i više, a starac gledao ga je u čudu držeći za uzdu njegova konja. Za čas vikne mladi gospodin sa stabla:

»Pazite!« I na meki snijeg pade kitica imele. César digne imelu i stane joj se diviti.

»No starče, jeste li zadovoljni?« upita vitez.

»Vrlo zadovoljan! Kako sam vam zahvalan!«

»A da li bih smio znati, koja je ta krasotica, radi koje se pokušavate penjati na drvo kao vjeverica?« opet će plemić.

Kad je Zorelej sišao, stane César pričati:

»Ljeti stanuje ta dama u selu, u kojem stanujem ja. Bogata je i stanuje u dvorcu. Ali nema te kuće, u koju ne bi došla, da u svojoj dobroti pomogne bijednima. Kad je moja starica bila pred 3 godine bolesna, ta ju je gospođa sama dvorila, sama, dragi gospodine. A kad sam tražio nešto, čim da joj iskažem zahvalnost, reče mi: ‚Imela s hrasta donosi sreću k Novoj godini, naberite mi je kiticu!' I eto zato sam tražio imele...«

»Vidim, da ste dobar čovjek,« vitez će, »i ja sam sretan, što sam vam mogao pomoći u vašoj zahvalnosti. A kad imela donosi sreće, dajte, da i sebi otrgnem grančicu s vaše kitice!«

SELJAČKE SAONICE NATOVARENE SIJENOM
na sklizavici na zagrebačkom Trgu Kralja Tomislava
Foto „Obitelj"

»O, samo uzmite! I neka vam donese svu sreću, koju vaše srce želi! Neka vam se ispune sve vaše želje!«

»Amen!« doda veselo Zorelej i skoči na konja.

Ona, koju su on i vikont nazivali svojom sestričnom, bila im je obojici daljnja rođakinja po njenu mužu, također dalnjem rođaku, koji je umro prije četiri godine. I to rodbinstvo bilo im je izgovor, da su joj već danas, na Staru godinu, pošli svaki za se čestitati Novu godinu.

*

Gospođa Listrej očekivala je posjete obučena u krasnu popodnevnu haljinu ukrašenu blijedim ružama. Kroz prozore njena salona vidjeli su se krovovi i stabla pokriti snijegom. Namještaj u salonu bio je starinski i porazmješten kao i za života njena pokojnoga muža, koji kao da je tu ostavio dio svoje duše bez radosti i nježnosti, koja je ispunjala prostor stvari, što su pripadale njoj. Slike sa zidova pogledavale su nekako mrko na ovu mladu udovicu, koja je bila utjelovljena dobrota i radost i koja je podrhtavala još i sad pri uspomeni na muža mnogo starijega od nje, kojega je uzela iz poslušnosti, ljubila iz dužnosti i oplakivala iz osvjedočenja.

Zidni sat odbijao je četiri. Zvuk mu je bio ozbiljan i bez jeke. Gospođa Listrej se čudila, što

SV. MISA U ŠUMI U AMERIČKOJ DRŽAVI KOLUMBIJI
Foto Fides

njenih bratića još nema. Obično su u to doba već bili obojica tu. Da ih snijeg nije zapriječio, da dođu izvršiti rođačku dužnost?

U taj se čas naglo otvoriše vrata, a mali bolonjski psić skoči iz košare obložene svilom i stane lajati.

U salon uđe vikont od Egrevila.

»Šta? Vi, dragi bratiću, sami?« začudi se udovica naklonivši se ponešto hladno. »A gdje je vitez?«

»Vitez, sestrično, ne zaslužuje toliko vašeg zanimanja,« odgovori vikont puštajući ruku, koju mu je gospođa Listrej bila rastreseno pružila. »Putem se zadržao nekakvim poslom pa tako nije došao u isto vrijeme u hotel sa mnom, koji sam evo požurio, da vam se poklonim...«

Gospođa Listrej ga prekine nestrpljivim pitanjem:

»A kakav mu je to bio posao?«

»Ostao je u šumi, gdje se uspeo na drvo, kako to čine ulični jaci, da ubere imelu.«

»Imelu?... Da nije za nekakvu damu?«

»Jest, za nekakvu damu...«

Gospođa Listrej se lako nasmiješi. Mislila je, da dobro zna, za koju je to damu. A pri tom su joj se oči, kojima je gledala u vikonta, tako sjale, da mu se od toga zavrtjela glava.

Uto se iznova otvoriše vrata, iznova zalaja mali psić, te uđe vitez, komu pođe mlada udovica ususret. Pružajući mu ruku reče:

»No? Gdje vam je imela?«

Na kaputiću bratićevu vidjela je zataknutu samo malu grančicu. Što to znači? Zar je možda imelu, namijenjenu njoj, ostavio u predsoblju ne usuđujući se da joj je preda? A i to, što je grančicu već imao zataknutu u kaputu, nije u redu: trebao je čekati, da mu je ona zatakne. Sva nezadovoljna nije ni slušala, što joj vitez govori, nego reče:

»Novogodišnja imela! Gle, vi je već imate! Imela donosi sreću...«

»Isto reče osoba, koja mi ju je dala.«

Mlada žena stisne usta, a uzbuđenje obli joj lice rumenilom. Da sakrije svoje razočaranje, upusti se u razgovor s vikontom, koji je sad bio u devetom nebu. A vitez je videći, kako se ona upravo prijezirno okrenula od njega, bio sav očajan te je šutio kao zaliven.

Trajalo je to tako kojih četvrt sata, kad uđe sluga i reče gospođi, da nekakav siromašni seljak želi s njom govoriti.

»Je li to možda César?«

»Jest, gospođo.«

»E onda me, dragi bratići, ispričajte za čas. Došao je čovjek izdaleka, da me vidi te bih ga ražalostila, da ga ne primim,« reče ona i brzo ode.

*

»Vjerujte mi, milostiva gospođo, da bez nekog mladog čovjeka, koji je zacijelo nekakav velik gospodin, ne bih bio došao do ove krasne imele s drveta,« govorio je César sjedajući k jelu, koje mu je bilo prineseno.

Gospođa Listrej ga je slušala s blistavim očima i pootvorenim ustima, s kojih nije iščezavao smiješak.

»Zar niste, Césare, rekli, da su bila dvojica?«

»Jest, milostiva gospođo, ali onaj drugi se rugao svom drugu. Onaj, koji mi je pomagao, zastalno je duša od čovjeka, pa sam mu od sveg srca zaželio sreću, kad sam mu otrgnuo grančicu s moje kitice imele...«

»Je li zbilja istina, Césare,« sva će uzbuđena mlada udovica, »da ste mu vi dali grančicu i zaželjeli mu sreću? A kako ste mu to rekli?«

»Jest, dao sam mu. I rekao sam mu: ‚Neka vam donese svu sreću, koju vaše srce želi! Neka vam se ispune sve vaše želje!' Da, baš tako mu to rekoh.«

»Vi ste, Césare, plemenit čovjek. Nalijte sebi još vina!« reče ona, pa opazivši uto, da je imela umotana u nekakav fini papir, upita: »A što je to? Otkuda je taj papir?«

»Taj papir? Bit će, da je ispao iz kaputa onom mom pomagaču, kad se penjao na stablo. Našao sam ga u snijegu, kad je već bio otišao, pa sam bio zadovoljan, da imam u što zamotati imelu.«

Gospođa Listrej raširi papir i pročita prve riječi, koje su na njem bile napisane. Zatim se brzo udalji noseći u ruci svoju imelu i papir, koji je vitez izgubio. U predsoblju se zaustavi i stane čitati pjesmu, koja je bila napisana na papiru:

Ne, ne mogu odati vam
prijateljstva svoga ime.
Možda bih vas samo time
ražalio... Ah, šta ja znam!

Pola puta već sam prošo.
Treba li sad, da ga skratim?
To ne mogu baš da shvatim.
Tą kojim bih tada pošo?

Ne mogu se usuditi
ništa reći ni napisat...
Jadan li ću uvijek biti!

Idem dalje... Al nikada
mislit na vas prestat ne ću,
jer ste moja ljubav... nada...

Gospođa Listrej, čitala je nekoliko puta iznova vitezove stihove. Pri tom se smiješila, a oči joj se malo zalile i suzama radosnicama. Najednom joj

JEDAN ZASLUŽNI ISTARSKI SVEĆENIK

Dne 19. prosinca navršilo se pedeset godina od zaređenja Josipa Grašića, počasnoga kanonika i bivšeg župnika u hrvatskom istarskom selu Bermu. Prečasni Grašić je rodom Slovenac, gimnaziju je učio u Ljubljani, bogosloviju u Gorici, ali najljepši dio svoga života proveo je među istarskim Hrvatima, pa se s njima potpuno asimilirao i uživio u istarske prilike, da je bio jedan od najradišnijih i najuglednijih katoličkih svećenika među istarskim Hrvatima. Grašić je bio začetnik i izvađač mnogih djela, koja su imala svrhu moralno, prosvjetno i ekonomsko jačanje našega svijeta u Istri. On je uredio pitanje škole u svojoj župi, a sedam je godina vodio sam školu. U selu je osnovao posebno tamburaško i glazbeno društvo, a kad su se pojavila hrvatska katolička omladinska društva u Istri, Grašić je prvi radnik na tome području, i u njegovoj je župi osnovano prvo katoličko omladinsko društvo u čitavoj Istri. I prvi omladinski sastanak u Istri održan je u njegovu selu, a isto je tako na njegovu inicijativu održan prvi tečaj za vođenje omladinskih društava.

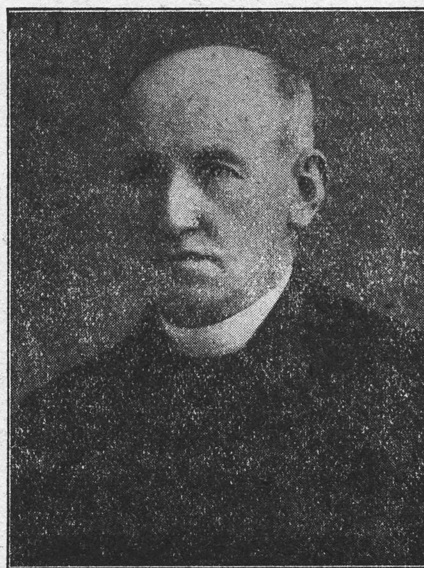
U svom je selu podigao veliku i ukusnu crkvu, koja se može brojiti među najljepše seoske crkve u Istri.

Želeći, da Istra dobije prave hrvatske inteligente, preč. Grašić je neumorno radio još god. 1899. oko osnutka đačkog potpornog društva, koje je doista i osnovano, i tako mnogom hrvatskom đaku iz Istre pomoglo školovanje. Isto tako Grašić je uz biskupa Mahnića ponajviše radio oko osnutka đačkoga konvikta u Pazinu.

Iako nije bio pisac u užem smislu riječi, Grašić je dosta pisao, i to isključivo članke iz područja gospodarstva, pa je tako širio smisao za naprednije obrađivanje zemlje i za širenje zadrugarstva, koje je imalo hrvatskoga seljaka osloboditi od gradskih, talijanskih gulikoža.

Uopće bilo bi nemoguće nabrojiti sva ona dobra djela, koja je on učinio hrvatskom narodu u Istri. Zato ga je narod bio izabrao za narodnog zastupnika u istarskom saboru, a za zasluge na gospodarskom i kulturnom području bio je imenovan članom istarskoga kulturnog vijeća.

Vanredno ljubazan, demokrata, čovjek duboke kulture, gostoljubiv i razborit, Grašić je dugo vremena bio među najizabranijim ličnostima u Istri i bio je savjetnik tamošnjih naših prosvjetnih i političkih radnika. Tako je bio s njim u najboljim prijateljskim vezama veliki istarski političar Matko Laginja, koji je kasnije postao hrvatski ban. Za sve zasluge, koje je g. Grašić

JOSIP GRAŠIĆ

učinio hrvatskom narodu, neka mu je srdačna hvala, i dao Bag, da proživi još dugo vremena zdrav i čil u svom rodnome mjestu, kamo se morao skloniti ispred talijanskoga nasilja.

FIS

NA STARU GODINU

(Svršetak sa strane 990)

se sad učinilo, da je dugo, dugo čekala to, što joj eto slučaj pruža. Držeći neprestano imelu u ruci, ali sakrivši papir s pjesmom, uđe opet u salon.

»Evo moje imele k Novoj Godini! Sad je, dragi bratiću viteže, na meni red, da vas njom okitim« reče, otkine grančicu i zatakne je kraj one prve u zapučak. »Neka vam donese svu sreću, koju vaše srce želi! Neka vam se ispune sve vaše želje!»

Sav iznenađen gleda vitez u nju i ne može shvatiti, da nasmiješena usta sestrične ponavljaju riječ po riječ želju, koju mu je rekao u šumi onaj starac. A još se više našao u čudu, kad je gospođa Listrej videći njegovu nepriliku stala da tako toplim glasom ponavlja njegove stihove:

»Pola puta već sam prošo — treba li sad, da ga skratim?...«

»Sestrično! Kako?... Što to znači?« on će.

»Čekajte, da vam vratim, što ste izgubili. Neki papir... Ali vratit ću vam ga samo uz uvjet, da mi reknete u prozi, što je na njem u stihovima,« reče ona pokazujući mu papir s pjesmom.

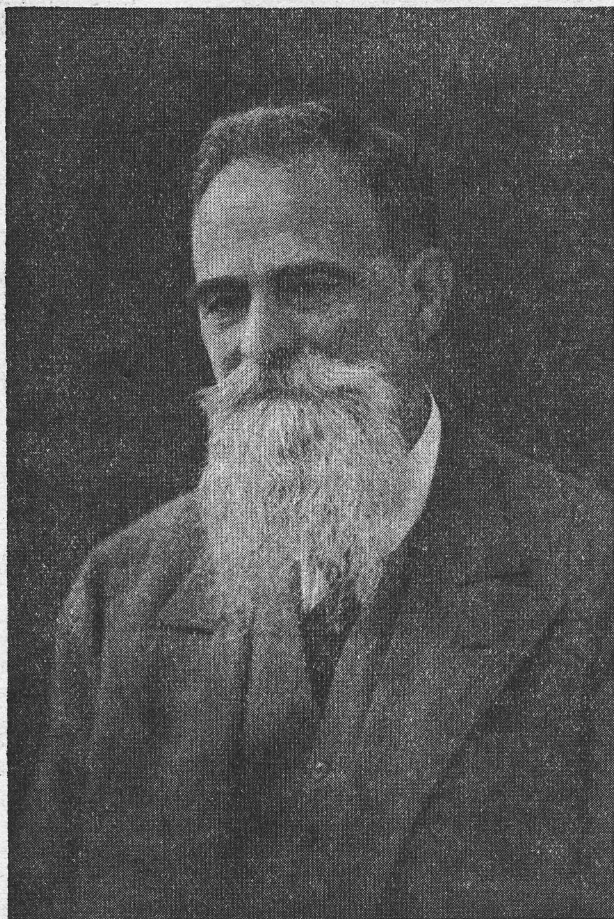
Nato vitez sav izvan sebe od sreće i ne obazirući se na vikonta (koji s razočaranim srcem gleda i sluša njih dvoje, ne shvaćajući, što se to tu zbiva) dohvati ruku mlade žene te bez bojazni i straha izusti:

»Ljubim vas...«

MARIE THIERY

KRALJICA HRVATA

Već u najstarije doba kršćanstva častila je Majka Božja. U podzemnim rovovima katakomba, gdje su se sastajali prvi kršćani, nalaze se njezine slike. Tako slika Majke Božje u katakombi sv. Priscille potječe sigurno iz prve polovine drugoga vijeka, ako ne iz prvoga stoljeća iza Krista. U svim narodima svijeta ima bezbroj njezinih svetišta, kamo hrle pobožni proštenjari, da joj iznesu svoje molbe. I naš hrvatski narod ima svoja svetišta, kamo rado ide i gdje joj poklanja srce svoje. Otkako je primio

DR VELIMIR DEŽELIĆ ST., pjesnik zbirke pjesama „Kraljica Hrvata"

sv. Krst, oduvijek je ona bila njegovu srcu najbliža majka i zaštitnica.

Velebna svečanost krunidbe kipa Bl. Gospe Majke Božje Bistričke, koja je obavljena ove godine, dokazom je, da velika ljubav Hrvata prema njoj nije u vjekovima postala manjom. Neopisivim oduševljenjem proslavio je hrvatski narod dne 7. srpnja 1935. u tom svom znamenitom prošteništu. Već pred samu slavu izašla je u Zagrebu knjižica župnika sv. Marka dra Rittiga: »Jubilejska kruna Majke Bistričke«. U njoj piše: Ove jubilejske krune izraz su pobožnosti i vjere cijeloga naroda, a svečani čin krunidbe je služben obred Crkvene vlasti. Sama svečanost protekla je neopisivo. Krunio je Gospu hrvatski metropolita dr Antun Bauer. Ljudi su plakali od radosti i milja. Zastave su vijorile u rukama staraca i žena i djece i muževa. Tisuće i tisuće naroda pjevalo je pjesmu pobjednicu:

»Zdravo, Djevo, svih milina puna,
Vječnog sunca ogrnu te sjaj,
Oko čela zvjezdana ti kruna,
Ispor nogu stenje pakla zmaj.
Rajska Djevo, Kraljice Hrvata,
Naša Majko, naša zoro zlata,
Odanih ti srca primi dar,
Primi čiste ljubavi nam žar!«

I kao da je neka golema nada bolje budućnosti prostrujila milijunima od Istoka do Zapada, od sjevera do juga, odjek te pjesme bio je neopisiv i dao Bog trajan.

Najstarija Gospina slika u našim krajevima nalazi se sada u kninskome muzeju. Nađena je u Biskupiji, a uklesana je u kamenu u IX. vijeku. Potezi njezine slike potpuno su slikarski, a ne kiparski. Stajala je ona u Krešimirovoj katedrali pred oltarom nad ulazom u svetište, okrenuta prema pobožnom puku s rastvorenim rukama na prsima, vazda spremna da dijeli obilate milosti. Okolo po pregradi sa kamene grede visjela su kandila i zavjetni darovi.

Od onih vremena, dok su knezovi i kraljevi nezavisnih Hrvata gospodovali hrvatskom zemljom, pa do danas nitko nije mogao da sruši Kraljicu Hrvata. Niti bijes Mongola i Tatara, niti zub užasnih vremena.

Na prastaroj slici Remetskog prošteništa kraj Zagreba stoji napis: »Presveta Djevica Remetska, najvjernija majka hrvatskoga kraljevstva«. To su joj ime priznali i stari i mladi Hrvati. I hrvatski sabor bio je blagodaran svojoj Gospi. Tako je g. 1710., kad je svetački zagrebački biskup Martin Borković našao trideset četiri godine sakriveni kip Majke Božje Bistričke i smjestio ga u crkvu, hrvatski sabor odredio, da svaka hrvatska kuća ima doprinijeti po 1 forintu za gradnju oltara.

Da se kult Majke Božje nije smanjio u sadanja teška vremena unatoč bjesomučnih napadaja protiv katoličke vjere, dokazom je i gradnja zavjetne kapele, koja se diže na Sljemenu pod imenom »Kraljica Hrvata« od nedavno i kojoj hrle već sada stotine i tisuće Hrvata. Začudo u doba, kad su protivnici vjere mislili, da će ruglom, progonom, rušenjem svih svetinja prirediti kraj Marijinoj slavi, ona je i opet dokaz, da će zauvijek slomiti staru zmiju.

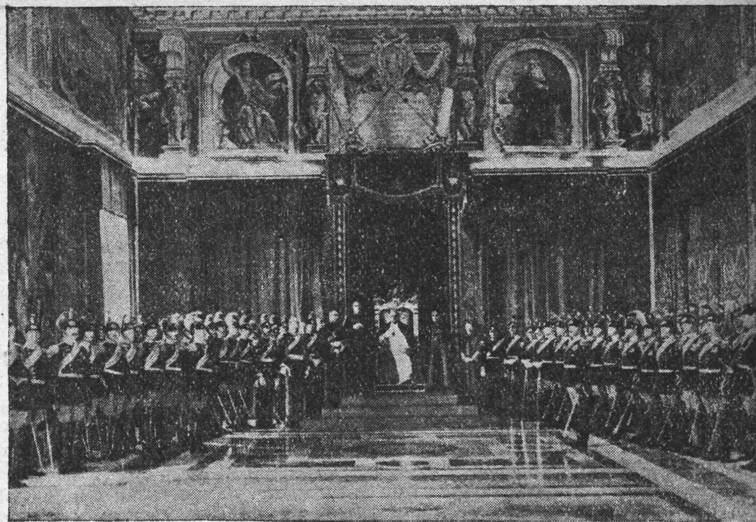
Kad sam zamislio svoju zbirku pjesama »Kraljica Hrvata« (izdanu pred kratko vrijeme od Društva sv. Jeronima), htio sam da o svakoj pjesmi napišem u prilogu povijesni prikaz dotičnog prošteništa, no to bi me predaleko odvelo i odviše raširilo tu knjigu. Rekao mi je netko, da naslov »Kraljica Hrvata« izgleda suviše usko. Ali uistinu nitko ne će pomisliti pri tom, da je Majka Božja Kraljica samo Hrvata. Svatko zna, da je ona Kraljica čitavog svemira — i neba i

zemlje, ali kad se može u lauretanskim litanijama zvati Kraljica anđela, patrijarha, proroka, apostola itd., onda se može nazvati i Kraljicom pojedinih naroda. Postoji Regina Hungariae, Poloniae, a naši su je djedovi nosili na zastavama, kad su hrlili u boj za Krst časni i slobodu zlatnu.

Mislim, da ću ugoditi svojim čitateljima, ako tu iznesem popis prošteništa i svetišta Majke Božje u našim krajevima:

Nadbiskupija zagrebačka: 1. Marija Bistrička, 2. M. B. od Kamenitih vrata, 3. M. B. Čučerska, 4. M. B. Dolska, 5. M. B. Snježna kod Gorice, 6. M. B. Gorska kod Lobora (Hrv. Zagorje), 7. Gospa od Milosrđa u Ivanić Kloštru, 8. M. B. škapularska u Jastrebarskom, 9. M. B. Snježna u Kamenskom kod Karlovca, 10. M. B. Kloštarska u Kobašu, 11. M. B. Koruška u Križevcima, 12. M. B. Kutjevačka, 13. M. B. Molvanska, 15. M. B. Celjska u Pomorju, 16. M. B. Račanska kod Bjelovara, 17. M. B. Remetska kod Zagreba, 19. M. B. lauretanska u sv. Jurju, 20. M. B. Jeruzalemska na Trškom Vrhu, u Krapini, 21. M. B. lurdska u Voćinu, 22. M. B. Volovska (kod Petrovine), 23. M. B. Vukovinska (Staro Čiče. — Biskupija đakovačka: 24. Aljmaška Gospa, 25. Gospa Bapska kod Šida, 26. Dragotinska Gospa kod Trnave, 27. Gospa iladka kod Tovarnika, 28. Gospa od Mira u Karlovcima, 29. Gospa Lučićka u Lipovcu, 30. Gospa Morovićka, 31. Gospa kod Hrasta blizu Vukovara, 32. Gospa Sotinska, 33. Gospa Svilajska, 34. Tekijska ili Snježna Gospa kod Petrovaradina. — Biskupija senjska: 35. M. B. na Artu kod Senja, 36. M. B. Selska kod Moravica, 37. BDM. na Svetoj Gori kod Gerova, 38. BDM. Krasnarska kod Senja, 39. Lešnička kod Broda na Kupi, 40. M. B. Oštarska (u Oštarijama kod Ogulina), 41. M. B. od Utjehe (Troštemarija) u Otoku na Dobri, 42. M. B. Jelisavetina u Triblju, 43. Majka B. Trsatska. — Biskupija Krčka: 44. M. B. od Bezgr. Začeća u Glavotoku, 45. M. B. od Gorice u Baškoj, 46. Gospa od Zdravlja u Krku. — Biskupija šibenska: 47. Gospa od Visovca kod Skradina, 48. Gospa od Vrpoljca kraj Šibenika, 49. Gospa od Zdravlja u Šibeniku. — Biskupija splitska: 50. Gospa od Vel. Protoga kod Dusine, 51. Gospa u Miloj Gori kod Gomilice, 52. Gospa na Hladima kod K. Sućurca, 53. Gospa na Gradu kod Slivna Ravnoga, 54. Gospa od Pojšana kod Spljeta, 55. Sinjska Gospa. — Biskupija hvarska: 56. G. od Zdravlja u Zaraću kod Hvara, 57. Gospa od Dola na Hvaru, 58. G. od Zdravlja u Jelsi na Hvaru, 59. G. od Donjeg Humca na Braču, 60. G. od centure (od sv. pasa) u Sv. Nedjelji na Hvaru. — Biskupija dubrovačka: 61. Gospa od Porata u katedrali u Dubrovniku, 62. G. od Milosrđa kod Dubrovnika, 63. G. od Ružarija u Blatu na Korčuli, 64. G. od sv. Vida u Blatu, 65. G. od Čarskoga polja u Čari, (Korčula), 66. G. od Utjehe u crkvi sv. Mihovila na Korčuli, 67. G. od. Šunja na Lopudu, 68. G. od Barija ili Polja u Lastovu, 64. Delorita u Kuni, 70. G. od Orašca, 71. G. od Anđela povrh Orebića, 72. G. Sresera kod Janjine, 73. G. od Milosrđa u Vrućici Gornjoj. — Biskupija kotorska: 74. G. od Zdravlja poviše Kotora, 75. G. od Milosrđa, na otoku kod Krtola, 76. Porođenje Gospino u Prčanju, 77. G. od Škrpelja kod Perasta. — Nadbiskupija sarajevska: 78. Snježna G. u Deževicama, 79. M. B. na Kondžilu kod Komušine, 80. M. B. Olovska.

DR VELIMIR DEŽELIĆ ST.

SV. OTAC PAPA PIJO XI. PRIMA ČESTITANJE NOVE GODINE od oficira svoje švicarske garde

LJUBAVNO PISMO PO GRAMATICI

Nekakav učitelj gramatike napisao je djevojci, koju je ljubio, ovakvo ljubavno pismo:

»Srce moje, u vokativu! Oprosti, što sam tako slobodan, da ti učinim prijedlog, da me uzmeš kao adjektiv svoga subjekta. Osjećat ću se u superlativu sretan, ako optativ moga srca pretvoriš u indikativ. Znam, da nijesam prva, ni druga, ni treća osoba muškog roda, koja je željela, da mu ti budeš imenica ili glagol. Ali znam i to, da te množina ne ljubi toliko, koliko ja jedan u singularu. Jest, ljubit ću te, dok bude i jedne partikule od mene! Nikad ne ću pustiti nikakva neugodna glasnika o tebi. Ne ću nikad govoriti u imperativu, nego ću po tvojoj volji biti uvijek u pasivu. Ne će biti nijedan način, gdje se ne bih vladao po tvojim pravilima. Ni u sadašnjem ni u prošlom vremenu nema nijednog akuzativa, koji bi mogao pokazati, da nijesam čovjek od tvrde riječi. Bio tvoj odgovor u kojoj mu drago vrsti, tvoje slatko ime bit će infinitivno moj nominativ do velikoga Ablativa svih stvari na svijetu. Molim, odgovori svome objektu, ali ne u neodređenom načinu, nego pozitivno i bez uklika. — Tvoj X. Y.«

HRVATSKA KULTURA U GODINI 1935

DR LOVRE KATIĆ,
pisac romana „Kraljica Jelena"

Iako su dani, koje proživljavamo, dani tmurne sadašnjosti i nejasne budućnosti, hrvatski kulturni život ipak razmjerno lijepo kreće naprijed. U godini 1936. mogu se zabilježiti mnogi značajni uspjesi na polju hrvatske kulture, pa ćemo o njima ovdje pokušati dati letimičan pregled na rastanku od stare godine i na prijelazu u novu.

Na polju hrvatske knjige najživlje je i najzanimljivije kretanje. Nemamo doduše statističkog prijegleda svega, što se u g. 1936. pojavilo na književnom tržištu. Do nas je doprlo tek oko stotinu novih hrvatskih knjiga. Bit će, da ih je bez sumnje više izašlo. No kad znamo, da jedan jedini beogradski nasklanik izdaje u godini dana oko 180 knjiga, onda se doista moramo pitati, gdje li smo to mi Hrvati, zaostali, kad svi naši važniji izdavači zajedno ne dosežu toga broja.

Dakle tu imamo sad pred sobom stotinjak novih hrvatskih knjiga, i to: 15 knjiga pjesama, 8 romana, 4 knjige pripovijesti, 4 knjige gluma, 30 s područja nauke, 20 raznih i 25 prevedene beletristike. Dakle nekako upola je knjiga lijepe književnosti, a upola ostalih. Samo što na polju lijepe književnosti velik dio zapremaju prevedena djela. Među izvornom beletrističkim knjigama prvenstvo vode pjesničke zbirke. Pjesnici su dakle najaktivniji i najplodniji. Manje se javljaju piscini romana. Ako u cijeloj godini doista nismo kadri dati hrvatskoj književnosti više od 8 romana, onda je to doista vrlo slab znak. Samo je teško reći, da li je tomu uzrok nedostatak pisaca, ili su krivi čitatelji, koji premalo mare za domaće romane, nego radije posežu za prevedenim, tuđima. Svakako je značajno, da je prema 8 izvornih romana izašlo 25 prevedenih (možda i više). Najslabije je zastupana dramska književnost, pa onda putopisna.

Zanimljivo je ustanoviti, da od svih tih stotinjak knjiga, što ih imademo pred sobom izdanih u ovoj godini, četrdesetak njih jesu katolička izdanja. To je povoljan znak za katoličku književnu proizvodnju. I kad promotrimo produktivnu djelatnost triju glavnih hrvatskih kulturnih ustanova — Matice Hrvatske, Jugoslavenske Akademije i Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima —, odmah vidimo, da je najaktivnija i najplodnije Jeronimsko Književno Društvo, koje samo izdaje preko polovice sviju knjiga, što na katoličkom književnom tržištu preko godine osvanu. Problem je samo u tom, da se katolička knjiga, koja je kvantitativno tako lijepo zastupana, što skorije i kvalitativno digne na veću visinu, nego što je sada. Predznaci su za to sve povoljniji. Nastaje sve življa utakmica, kritika nastupa sve objektivnije, a i pojedini književni talenti sve se bolje razvijaju. Od 15 knjiga ovogodišnjih pjesama 5 ih je od katoličkih orijentalnih pjesnika (Korner dvije, Nikolić, Čičić, Deželić st.). Od 8 romana 2 su od katoličkih pisaca (Narcis Jenko i Lovre Katić). Među dramskim i putopisnim djelima nema ove godine nijednoga katoličkog. Od 30 naučnih djela ima ih 12 od katoličkih pisaca. A na polju aktuelnih brošura bezuvjetno Jeronimsko Svijetlo i Mosk vode prvenstvo.

Među književnim časopisima također je katolički smjer dobro zastupan po »Hrvatskoj Prosvjeti« i »Hrvatskoj Smotri«, iako obje te revije čine i koncesije ne isključujući ni suradnju onih, koji nisu izraziti pristaše katoličkoga književnoga smjera. Naprotiv katolički pisci ne surađuju u drugim književnim revijama osim katkad u »Hrvatskoj Reviji«, koja ima zato, što je izdaje Matica Hrvatska, poseban položaj i posebno značenje.

Kad smo već kod časopisa, neka bude spomenuto i to, da od 380 hrvatskih novina i listova, što su izlazili u god. 1935., pripada 80 njih katoličkoj štampi. U samom Zagrebu izlazi oko 250 novina i listova, a od toga 25 katoličkih, dakle samo 10 posto.

Na polju hrvatske glazbe stvoreno je ove godine nekoliko istaknutih djela. Ponajprije su tu dvije opere: jedna od Jakova Gotovca (»Ero s onoga svijeta«) izvedena je već ove jeseni, a druga od Božidara Širole (»Grabancijaš«) samo je izašla štampana, a izvedena će biti na proljeće. Dvije operete (Prejac »Vječni ženik« i Tijardović »Maršal Marmont«), što ove godine osvanuše u Zagrebu, ne znače za našu glazbu mnogo. Naprotiv na polju komorne glazbe možemo zabilježiti tri izvrsna gudačka kvarteta: drugi od Širole, drugi od Papandopula i treći od Mile Cipre. Tri hrvatska skladatelja reprezentirana su u Zagrebu i posebnim kompozicionim koncertima (Bersa, Dugan ml. i Matz), te je tako bilo prilike upoznati njihove umjetničke fizionomije. I smotra hrvatskih pjevačkih društava u studenom bila je znatan kulturni događaj. A među glazbenim izdanjima, što osvanuše ove godine, svakako su najvrijednija tri od Hrvatskoga Glazbenog Zavoda (Dugan »Tokata«, Lhotka »Dvije hrvatske rapsodije« i Lukačić »Odabrani moteti«). Glazbenoj hrvatskoj kulturi mnogo pridonose i glazbeni časopisi »Sv. Cecilija« i »Sklad«.

Na polju likovnih umjetnosti nastupilo je na izložbama oko pedesetak hrvatskih slikara. Posebno su se svojim samostalnim izložbama istakli Leo Junek, Cata Dujšin, V. Mirosavljević, Zlatko Gorjan, Viktor Šipek. Motika i Babić-Becić-Miše. Znatna su djela hrvatskoj kulturi dali ove godine naši kipari Robert Frangeš-Mihanović (Spomenik kralja Tomislava, spomen-ploča Antuna Mihanovića), Fran Kršinić (Spomenik Don Frane Bulića), Mila Wood (Spomenik Stjepana Radića) te Ivo Kerdić (relijef bl. Nikole Tavelića za hrvatski oltar u Jerusalemu).

Među najznatnije kulturne događaje u god. 1935. treba svakako ubrojiti otkriće spomenika Don Frani Buliću u rujnu zaslugom »Hrvatske Žene« i proslava stote godišnjice hrvatske himne u Mihanovićevu dolu kod Klanjca, u Zagrebu i po velikom broju hrvatskih gradova i sela širom lijepe naše domovine.

Pri kraju godine osjeća se sve jače hrvatsko kulturno bujanje, te s velikim nadama gledamo u novu godinu, koja, daj Bože, da dvostruko više obogati hrvatsku kulturu. Jer kakva je kojega naroda kultura, takva mu je budućnost.

DR. A.

Slika lijevo:
S PROSLAVE OTKRIĆA SPOMEN-PLOČE PJESNIKU HRVATSKE HIMNE ANTUNU MIHANOVIĆU U ZAGREBU 8. PROSINCA
Govor dra Rudolfa Horvata

ŠTO „OBITELJ“ SPREMA ZA NOVO GODIŠTE?

Ovim brojem završuje »Obitelj« sedmu godinu svog opstanka te prelazi u osmu. Mnogo je toga u tih sedam godina prošla, mnoge iskusila, mnogo je doživjela radosti (od vjernih joj suradnika, revnih pretplatnika i plemenitih širitelja), mnogo je imala da podnese i žalosti (osobito od nevjernih pretplatnika i nečasnih dužnika), mnoge je prošla promjene, ali mnogo je i stvorila i dala. Preko sedam tisuća stranica bogatih štivom svake vrsti, isto toliko tisuća slika — ta to je cijela golema enciklopedija, koja sa svojih sedam golemih dosadašnjih svezaka doista može da resi svaku kuću. Kad to sad sve pregledamo, onda tek vidimo, što je sve »Obitelj« dosad unijela u tolike tisuće hrvatskih kuća, što je sve dala tolikim tisućama hrvatskih obitelji, koje zaista imadu razloga, da tom bez sumnje najboljem hrvatskom obiteljskom časopisu iskažu svoju zahvalnost, ako ničim drugim, a ono bar tim, da ostanu i dalje vjerni pretplatnici »Obitelji«.

Molimo sve naše pretplatnike, da se ne rastanu ni u novoj godini od »Obitelji«. Ako kome nastupi kakva poteškoća, neka je pokuša riješiti na način, koji ne će »Obitelji« zapriječiti dolazak u njegov dom. Vjernost i ljubav može sve poteškoće svladati. A »Obitelj« za tu vjernost i ljubav, koju moli od svojih pretplatnika, obećaje u novom godištu za uzvrat još većma svima ugoditi i sadržajem i slikama i opremom i zanimljivošću i aktuelnošću, a nada sve svestranošću svakog svoga broja. Već sada najavljuje nov r o m a n »U l l a b e l l a«, koji počinje izlaziti u budućem broju: to je tako fino i s tako napetom radnjom napisan i s tolikom toplinom prožet roman, te će već od početka osvojiti svačije srce. Osobito će dobre majke i kćeri uživati u onom, što nam u tom svom najboljem romanu kazuje čuvena švedska književnica Marika Stjernstedt, koja je hrvatskim čitaocima poznata već po »Romanu jedne žene«, izašlom u Knjižnici Dobrih Romana.

Uz roman nizat će se zanimljive novele pa članci iz sviju područja života. Djecu će veoma razveseliti nova poduža priča, koja će također već u prvom broju osvanuti, pa onda čudne zgode čike Dobrijana, koji će i u novoj godini svašta doživjeti. Ne će nam se iznevjeriti ni Ly-Tai-Fu, koji je sebi stvorio već velik broj štovatelja, a onom, što »Obitelj« daje savjetima i poukama za kućanstvo, bit će posvećena još veća pažnja. I književnost i umjetnost, opisi i slike domaćih i dalekih stranih krajeva, životopisi slavnih ljudi iz domovine i svijeta, pjesme naših pjesnika, reprodukcije slikarskih umjetnika i fotoamatera, etnografija i druge grane narodnog života bit će uvijek zastupane u »Obitelji«.

Sve zavisi o pretplatnicima: što ih bude više i što budu bolji »Obitelji«, to će i ona moći bolja biti njima. Misao vodilja »Obitelji« — gojiti obiteljski smisao i osjećaje — svakako je velika i važna, pa zato »Obitelj« i zaslužuje, da joj svi njeni prijatelji pomognu, kako bi što prije podvostručila broj svojih pretplatnika i čitalaca. To nije nemoguće, kad znamo, da slični časopisi kod drugih naroda, koji baš nisu veći od hrvatskoga, izlaze i u stotine tisuća.

U to ime neka nam je svima sa srećom u novoj godini!

Uredništvo »Obitelji«

***SVIMA,* koji su do sada primali i čitali „Obitelj“ i pomagali je suradnjom, pretplatom i širenjem, te koji joj i dalje ostanu u tom vjerni, neka bude**

Sretna Nova Godina!

TRAGEDIJA JEDNE LJUBAVI, GLUMCI I PUBLIKA

Albrecht, jedini sin Ernesta vojvode bavarskoga, kad mu je bilo trideset godina, upozna u Augsburgu prekrasnu djevojku Agnetu Bernauerovu, koja mu nije bila rodom ravna, jer je bila kći ili samo sluškinja nekoga brijača. Radi toga vjenčao se tajno s djevojkom godine 1432. i živio je s njome srećno na gradu Vohburgu. Otac nije za to znao i stao je za svoga sina prositi kćer vojvode od Braunschweiga. Tek tada je Albrechtova mesalliance (nejednaka bračna veza) izašla na javu. Ovac njegov, kivan na svoju neželjenu snahu, dade je u odsutnosti sinovoj uhvatiti te je kao vješticu, koja je čarima općinila njegova sina, utopiti u Dunavu 12. listopada 1435.

Ta ljubavna tragedija bila je više puta opisana i opjevana u pripovijetkama, pjesmama i dramama. Prvu žalosnu igru o tome predmetu napisao je g. 1780. Torring. Kad je taj komad god. 1783. bio predstavljan u Salzburgu, uzrujana publika, koja je simpatizirala s nesrećnom Agnetom, tako je zamrzila na upravitelja vojvodina, koji na kraju komada daje lijepu Agnetu baciti s mosta u vodu, da taj glumac nije nikad bez opasnosti išao ulicom i ljudi su ga neprijateljski susretali u gostionicama. Omiljeli glumac Schikaneder, tada principal družine, dosjeti se, kako će kukavca izbaviti od napadaja. On promijeni svršetak komada i dade za nekoliko dana oglasiti novu predstavu Agnete Bernauerove i na oglasu da štampati debelim slovima: »Danas će upravitelj biti bačen s mosta.« Sav grad navali u kazalište, okrutni izvršitelj osude bio je uz opće klicanje strmoglavljen u hladni Dunav, i glumci su to veče imali punu kasu. A. Š.

Slika desno: NIKOLA FALLER DIRIGIRA PJEVAČKIM ZBOROVIMA KOD OTKRIĆA MIHANOVIĆEVE SPOMEN-PLOČE U ZAGREBU u Opatičkoj ulici u Gornjem gradu 8. prosinca

LJUBAV LIJEPE UDOVICE

Izvorni roman
Napisala
Zdenka Jušić-Seunik

(Nastavak)

»Ljubav — sreća!« hihotala je porugljivo jedna sjena, što je nastojala da se progura među njih dvoje. Bio je to hroptaj nekoga na samrti, koji umire pregažen, a živo stvorenje stupalo je na njegovo mjesto kličući, da je našlo istinu, zadovoljstvo i mir.

Došlo je proljeće, na koje je ona čeznutljivo čekala. Prošla je godina, otkako se vratila kući, ali kad bi stala pred zrcalo, nije razabirala više sliku gospođe u crnini, koju je zrcalo pokazivalo još pred ne dugo vrijeme.

Ruže su cvale na njezinim obrazima. Kao zvono čit i jasan bio je njezin glas, a tople i jednostavne riječi, što ih je izgovarala. Nestalo je fraza, uvijenosti. Nije se više crna haljina odbijala od okoline. Malo je vremena minulo od njezina povratka, ali i to je bilo dostatno, da se njezina prijašnja fizionomija, utisnuta onda u svakoj sitnici, posvema izbriše.

Napupalo je granje, zelenilo je osvanulo na zemlji, s koje je nestao snježni pokrivač. Opet je pjev ptice navijestio lijepe dane i motičica se zabijala u odmorenu zemlju. Na ulicama prolazila je revija ukusa i nove mode, a ta bujica nosila je i njih dvoje, što se gurahu među ostalima prema jednako sićušnom cilju.

Zaboravljući na pravila pristojnosti okretahu se znanci za lijepim parom i čuđenje je raslo u pokliku, što je kružio od usta do usta:

»Jeste li vidjeli, tko bi to mislio?! Leonić i jedna Mirkovićeva! To je udova baruna, koja sad radi kod »Importa i Exporta«, a on je slikar i već je nekoliko puta izlagao. Tko bi to mislio!«

Prepričavanje, zavist, a napokon ravnodušnost, nastala iz činjenice, koju vjerojatno više ništa ne će raspršiti — to je okružilo mladu sreću, što je obilazila samosvijesno sve putove, priklanjala se svim izvorima, iz kojih je mogla što crpiti, ali i pribjegavajući najradije u svoja prva skloništa: u djevojačku sobu, što je pričala o njegovu prvom posjetu, i u atelier, koji je među svojim zidovima ljubomorno čuvao ono, što je gledao i slušao od početka, još odonda, kad je stajao model pred umjetnikom.

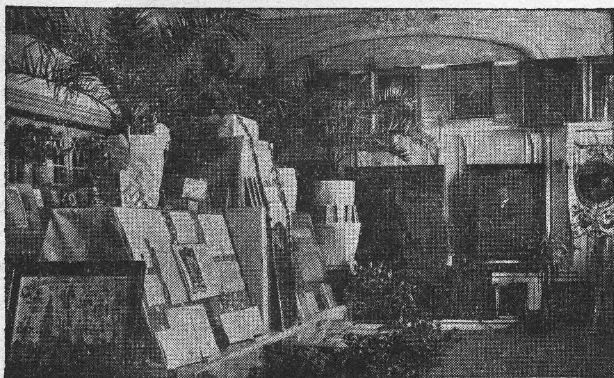
U tom sjećanju drhtale su sve skale, a oni bi to razumjeli. Tu se šaputalo o svemu i svačemu, o bezbroj sitnica. U tom skrivenom razgovaranju dizala se prijašnja sablast, sad samo smiješna i kukavna uspomena na nerazmjer među njima, i odluke neodržane — da se više ne sastaju, sinule bi načas iz mraka zaboravi; sumnja i očaj, ali nakon toga postepeno razvedrivanje i približivanje njihovo.

Jedna riječ, jedan kret otkrivali su uzajamni polet dviju duša; jedan pogled zborio je o križnom putu, što ga je ljubav prevalila.

Nije se više pokušavalo spasiti od rasula ono, što je bilo rasulu namijenjeno. Petrov kumir propadao je, a s njime i jalove sanje o superiornosti i njezinoj nekoj uzvišenosti. No zato je ta žena, na zlu iskušana i sreće žedna, bila budući korisni član društva, dobra drugarica i majka djeci, što će ih imati. Sagriješila je, ali se i pokajala. Njen karakter sada se tek formirao, volja jačala.

Zavisna od drugih, a sad slobodna, ona se opirala i samoj pomisli, da bi se ikada više vratila u ono prijašnje stanje. Njezina potreba, da svijesno vrši svoje dužnosti, postavila se na među staroga i novoga poput arkanđela sa plamenim mačem u desnici. Trgajući iz srca i posljednji ostatak žaljenja za prijašnjim životom ona se sad razvijala u pozitivni faktor sa jasno ocrtanim životnim zadatkom. Svaki dinar, koji je zaradila, bio je stečen u toj borbi, svaki potez pera na književnoj radnji, koju je upravo dovršila, bio je grč duše, kaplja krvi i vrisak dosjetkom zabašuren, blagim osmijehom pomilovan. Sve smioniji bivao je zahvat, pred kojim je u početku malo krzmala, a kasnije ga je prihvatila, da sasvim svuče dušu pred sobom, da je šiba do bola, a onda previja i liječi. Stroga i neumoljiva, a iskrena, kako nikada nije bila, ona je u romanu sebi namijenjenom okupila sve svoje mišljenje, osjećanje i djelovanje stavivši ga pod lupu, što je otkrivala i najmanje zrnce, najskrovitiji pokret i misao. To je bilo njezino prvo djelo, ali daleko od početničkih mana, puno životne plastike, originalno i snažno. Obradba je uspjela iznad očekivanja. Njezina ispovijed bijaše ispovijed čovječjeg srca uopće — i na nagovor Petrov Hela je odlučila da ga preda u štampu.

Time se započeo težak put, koji je u ovo teško doba za umjetnost imala da prevali kao nepoznato lice, u čiji se talenat sumnjalo i kojega se rad sa skepsom odbijao. Nad njom se lomio štap prije, nego što se itko potrudio da pregleda, je li to ona uistinu zaslužila. U moru pisaca i piskarala ona se gubila, jer se trebalo gurati naprijed, nimalo ne birajući sredstva, da se postigne cilj, i borba na tom području između starijih i mlađih, borba za prestiž, a i za kruh — to je zateklo i osupnulo Helu, ali je nije porazilo. Ona je usmeno i pismeno pokucala na vrata mnogih redakcija i bila je odbijena, gdje se to najmanje nadala. No nije klonula, nego je po-

S IZLOŽBE BUNJEVAČKO-ŠOKAČKE PROŠLOSTI U SUBOTICI
Tu su izložbu ove jeseni priredili bunjevačko-šokački Hrvati u Subotici te na njoj iznijeli sve važnije spomenike na polju svoga kulturnog i narodnog života

novila hrabro svakoga dana, kad bi tek otvorila oči, svoje načelo: »Ustrajati, ustrajati!«

»Senzaciju treba donijeti, gospođo!« govorili su nakladnici. »Nešto, što će ošinuti mamurne živce čitalaca, što će prasnuti poput bombe i zaokupiti interes mase. Masa nema profinjenih osjećaja, ona ne mari za estetsku umjetnost. Svoje strasti želi da vidi u djelu prikazane, svoj ukus do u tančine zadovoljen, i takva vjernog interpreta svojih želja — bez obzira, kakva im je vrijednost, zavoljet će i tražiti i na rukama nositi. Primjera zato imade dosta! Onoga, koji se ne trudi da podigne standard života iznad zahtjeva običnoga čovjeka, koji ne popravlja, ne odgaja i ne uzdiše, nego znade da majstorski zagolica radoznalost, da žonglira trikom i da zapanji...«

Slušajući ovakve izjave, Hela se sjećala, da je i sama nekoć Petra odvraćala od njegova rada prikazujući mu, kako nema smisla taj veliki trud i idealno pregaranje, koje se tako bijedno ili nikako ne naplaćuje, a on joj je odgovorio na to, da potreba njegovom djelovanju ne predleži nikakvoj računskoj kombinaciji, već proizlazi isključivo iz unutarnjeg zanosnog umjetničkog izgaranja i nemira, iz težnje za pojačanjem životnog zamaha i manifestacijom duhovnih vrednota i stvaralačke sposobnosti čovjeka. Ona ga onda još nije razumjela, ali nakon vlastite izgradnje njegovo joj shvaćanje nije više bilo tuđe. Vanjski efekti, jeftini i blistavi, s kojima se postizava uspjeh, postadoše joj sad zazorni.

»Poziv je umjetnosti, da oplemenjuje dušu,« kazala je odrešito. »Užitak, koji umjetnost budi, nije klanjanje onome, što čovjeku godi. Ne smije se biti lijen zaći u borbu za bolji čovjekov ukus, niti je hrabro ustuknuti pred zaprekom, koju vidimo pred sobom.«

Njezin razgovor s onima mjerodavnima bio je time završen i njezin rukopis ostao je u ladici Petrova pisaćeg stola, budući da ju je on zamolio, da ga još jednom pročita. Na njen vedri duh nije međutim djelovalo to najnovije iskustvo, već ju je naprotiv nukalo na daljnje izgrađivanje svoga života, koji je morao da podnese i najstroži kriterij srca i uma. Ali taj kriterij nije samo lebdio nad njezinim djelovanjem, on se proširivao u jednakoj mjeri i na Petrov rad.

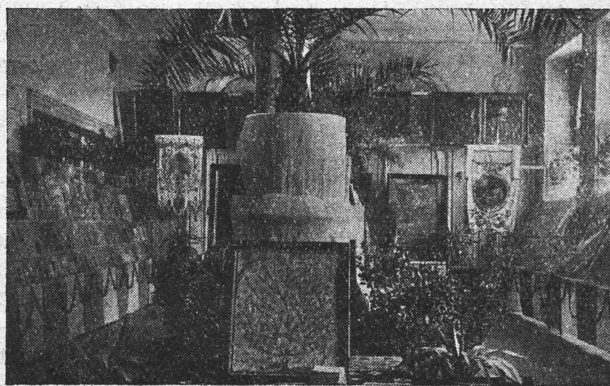
Njen utjecaj na slikara nije bio manje znatan, nego što je bio utjecaj na nj kao na budućeg muža. Po tom je utjecaju Petar opet našao smirenost i zadovoljstvo. On je sad radio s njom se savjetujući, od nje primajući nadahnuće i zanos, a mrke boje nestadoše s njegovih platna. Njegovi su radovi nosili dah iskrenog poleta, produbljenog znanja i tople ljubavi.

Opet se pripremala izložba — njegova prva samostalna izložba, na kojoj će izložiti velik broj radova, mahom novijih i javnosti još ne poznatih, koji su imali potvrditi, što se prije naslućivalo. Njegovu malodušnost otplavljivala je njezina srčanost, njegovu paletu držala je nježna ruka.

Po dvije i tri stepenice preskakivala je žureći se u ured, kako bi naknadila vrijeme izgubljeno kod njega u atelieru, kad nije gledala na uru, jer joj je bilo svejedno, da li je jutro ili veče. Punih ruku cvijeća, od njega darovanog, s otsjevom lijepih misli i želja u svim kretnjama, ona je u hladnu komoru svoga šefa unosila radost, što nosi komadić onog azurnog, nasmijanog neba, o kojemu se tu nažalost nije ništa znalo, jer su i ljeto i zima prolazili nečujno, nezapaženo gotovo od očiju naviknutih na brojke i račune.

»Znadete li, koliko je sati?« Suhi reski glas probadao je gorčinom. Sa pulta digla se ruka pokazujući prstom na kazaljke ure, što se pomaknuše malo od onoga sata, kad se počimao rad. Unatoč žurbe Hela je opet zakasnila. »To nije prvi put! Ja vas upozoravam...«

Kao udaranje pisaćeg stroja, makinalno i bezbojno, govorio je taj čovjek, ali su do nje dopirale samo pojedinačne riječi ili samo slogovi, dok bi drugo nestajalo u nerazumljivom piskutanju, koje je valjda značilo opomenu, da dobro pazi u buduće, da ne izazove srdžbu mogućnika. On je govorio, polažući vjerojatno sav svoj autoritet u ono, što je imalo potresti savješću njemu potčinjene osobe. Ali iznad računa, iznad narudžbenica, koje su ležale pred njom, a kroz prigovaranje jednog sitnog duha, što je režao na sve njemu nerazumljivo, Hela je hrlila mi-

DRUGA SLIKA S BUNJEVAČKO-ŠOKAČKE IZLOŽBE U SUBOTICI

šlju ususret ljepšemu, bodreći samu sebe, da nije zlo i ne može biti zlo, kad se imade ono, što nam nitko ne može oteti: pouzdanje u sebe i vjeru u novi život.

XXI

Tiho, u porodičnom krugu prošla je svadba Višnjice i Milka. Izmiriše se napokon obje porodice, Leonićevi i Mirkovićevi, naime stariji, jer mlade nije nikada ništa znatnije dijelilo. Stari Leonić napustio je borbu, kojom ionako nije mogao ništa postići, i povukao se rezignirano u svoj kut. Ali ledena kora nezadovoljstva pucala je oko njegova srca, u kojem se ipak, iako malo kasno, pokrenuo iskren i topao očinski osjećaj, što se šuljao za mladima, željno prisluškujući njihovoj sreći i preporučujući ih Božjoj zaštiti molitvom, što je poslije dugo vremena opet zadrhtala na staračkim usnama i u duši njegovoj usadila klicu smirenja i predanosti.

Naglim tempom približavale se i Petrove i Heline osnove svom ispunjenju. Oko starije Leonićeve također se vrzao jedan ozbiljniji reflektant na obiteljsko gnjezdašce. Samo je Blaženka još lijetala poput nestašne mušice od jednoga do drugoga među svojim kavalirima iskušavajući ih na najlukavije načine, obećavajući jednom kao i svima, mnogo i ništa, i dolazeći opet Petru, kao što je i prije dolazila, da mu se potuži, kako nijednog još nema, koji bi joj značio više od ostalih.

»Hoću da me vole ovakvu, kakova jesam!« ponavljala je svojom djetinjastom svojeglavošću i snuždila bi se malo, gotova već da proplače, što još nije našla takva muškarca. No ubrzo je nestao oblak sa milog lišca, ona bi skočila, okrenula se poput zvrka povukavši Petra sa sobom, smijući se i radujući nad njegovim velikim uspjehom, koji je njemu osiguran.

»Tvoje slike!« govorila mu je poslije nada sve uspjele izložbe. »Osvojile su sve, koji su ih gledali. Čula sam na svoje uši, kako te ljudi hvale i napominju, da nije moguće prikazati nešto vjernije i ljepše, nego što si ti učinio. Ali velik broj slika već je rasprodan. Što ćeš izložiti u Zagrebu, ako ti ništa ne preostane?«

Uistinu — s izložbom i njenim uspjehom Petar je bio zadovoljan. Kritike su pisale o njemu najpohvalnije. Država mu je obećala stipendij za daljnji studij u inozemstvu, pa s tim i s novcem zarađenim prodajom slika on se spremao da odmah poslije vjenčanja otputuje sa ženom u Njemačku, da tamo studira dekorativno slikarstvo. Predao je ostavku na nastavničkom položaju želeći se nakon povratka posvetiti samo slikarstvu i scenografiji u kazalištu. Njegov davni san, da putuje svijetom, da uči i da se usavršava, sad je već bio na domaku ostvarenja. Poslije Njemačke htio je da proputuje južne zemlje, Italiju, Španiju i po mogućnosti Francusku, da se na izvorima kulture i umjetnosti priredi za svoje daljnje djelovanje kod kuće.

Njegov uspjeh povezivao se međutim sa uspjehom Hele, jer je njezino djelo, koje je on pod pseudonimom poslao na natječaj, da ona nije ni znala o tome, nagrađeno prvom nagradom. Zanimanje književnih krugova obratilo se anonimnom piscu, što je svojim prvijencem dokazao sposobnost, zauzevši odmah odličan položaj među prvima i najboljima — i Hela se našla u središtu pažnje, koju je najmanje htjela oko sebe da privuče.

»Zašto da govore o meni?« kazala je Petru. »Iz mondene žene postala je jedna druga, koja ne zazire od socijalne borbe i hoće da se prilagodi svemu, što život nosi, ali za slavom ne žeđa. Ja nisam pisala vođena taštinom, da opet stupim na poprište i pobudim senzaciju. Petre, ti znaš, da ja to nisam htjela. Mislila sam u tom romanu dati sebe; a mnogo puta sam pomišljala, da se okanim toga posla, jer sam se bojala, da ne bude dosadno i bezizražajno, što hoću da kažem. Ali ja sam pokušala da kažem o ulozi žene u životu, naročito sad u ovo doba poslije rata, a važnost ovog problema rijetko se uvažava, kako treba. Vodila me je želja, da ocrtam makar i u blijedim potezima zadatak žene, koji, ako je ispravno shvaćen i s ljubavlju provađan, mora donijeti blagoslov i njoj samoj i njezinoj okolini.«

Opet se smiješio portret na zidu svojim zagonetnim smiješkom sfinge, kao da se izruguje, ali oni nisu gledali na nj, jer je u njemu bilo sadržano jedno doba, koje je već prošlo — bila je to samo uspomena na razvoj jednoga bića i na njegovo oslobađanje od zaslijepljenosti i skučenosti.

Motiv, što je provejavao njezinom radnjom, govorio je jasnim govorom u samoći, koja ih je milovala stišavajući nemir srdaca. I bez riječi oni su se razumjeli znajući, da slušaju obadvoje, što im priča svako ono poglavlje, svaka rečenica, što je iznosila misao, jednostavno, a uvjerljivom plastikom. Kritika je ispravno rekla, da je to zbiljski život, u kojem nema ništa nemoguće i istinski neproćućeno, život, koji se ne bi dojimao tako snažno i uvjerljivo, da nema tog silaženja i uspinjanja, padanja i uspravljanja i koračanja neustrašivo naprijed uza sve žrtve i pregaranja.

Pa kad bi stali kraj prozora svoje mansarde, pred njima nije bio onaj poznati uski vidik sa svakim poznatim kutićem i prolaznicima, koje su sve poznavali, jer je široka perspektiva pucala pred njima... I dugo su stajali još rukom u ruci na tom mjestu mirni i gotovo nepomični... ne prozborivši ni riječi, šaljući u duhu pozdrav svom rodnom gradu — pozdrav budućnosti svojoj.

NAŠ DOM

Dobar tek

JELOVNIK ZA OVAJ TJEDAN

Nedjelja. Objed: Juha od svinjetine s rezancima. Kuhana govedina (svježa) s hrenom i prženim krumpirom. Pita od oraha. — Večera: Riža, kobasice i krastavci.

Ponedjelja. Objed: Prežgana juha s narezanim kruhom. Kupus s okrugljicama od žemlje. — Večera: Okrugljice od žemlje s umakom od šljiva pekmeza.

Utorak: Objed: Juha od volovskog repa. Savijača s makom. — Večera: Pečeni šaran.

Srijeda. Objed: Govedska juha s okrugljicama od jetara. Govedina u umaku s rižom. Pečeno prase sa miješanom salatom. — Večera: Hladna prasetina sa salatom. Pokladnice.

Četvrtak. Objed: Juha od krumpira. Kelj s faširanim odrescima. Kompot. — Večera: Jaja s hrenom.

Petak. Objed: Mliječna juha od kruha. Varivo od graha. Drobljenac s malinovim sokom. — Večera: Salata od graha.

Subota. Objed: Juha od zelenja. Zec u umaku. Jabuke. — Večera: Kobasice s hrenom. Čaj.

Mliječna juha od kruha. Nareži kruh na tanje nareske, koje osuši u toploj pečenjari, a tada ga sitno stucaj i zakuhaj u mlijeko, koje vrije. U tu juhu razmuti jedno jaje, posoli je i prokuhaj.

Jaja s hrenom. Skuhaj tvrdo jaja, oguli ih i oprezno raspolovi te posloži na zdjelu. Malo octa pomiješaj s vodom, uljem i malo soli pa tim prelij jaja, a onda ih pospi svježim naribanim hrenom.

Kajgana za djecu. U čašu za vodu istresi dva čitava jajeta, koja posoli i dodaj 20 grama tekućeg maslaca. Zatim stavi čašu u posudu s hladnom vodom te metni na žestoku vatru i miješaj neprestano, dok jaja ne zgusnu.

Francuski omlet. Miješaj dobro 3 jajeta pa dodaj 4 žlice tučena vrhnja, sitno nasjeckanu glavicu luka pečenu na maslacu i soli. Cijelu tu smjesu ulij na tavu, koju si maslacem dobro namazala, i peci u pečenjari naglo, dok ne porumeni. Dok je vruć, nosi omlet na stol sa špinatom.

Voćni kolač. Uzmi toliko maslaca i toliko šećera, koliko važe jedno jaje. Miješaj maslac sa žumanjkom i šećerom, dodaj pol šalice mlakog mlijeka, malo limunove kore, a brašna primiješaj s praškom za pečenje toliko, da se tijesto, kad ga umijesiš, da razvaljati. Razvaljaj ga tanko i metni ga u namašćeni oblik i lagano peci. Zatim naspi odozgo voća (naribanih jabuka, a može biti i miješano voće) i peci dalje u srednje vreloj pečenjari, dok ne bude pečeno. Od tog tijesta mogu se ispeći dva kolača. A.

Kućni savjeti

Da se ustanovi, da li se u lanenom tkivu (platnu) nalaze pamučne niti, mogu se ova dva pokusa upotrebiti, koji ne varaju: 1. Tkivo se napne prema svijetlu svijeće (električne žarulje), pa će se vidjeti, da pamučne niti imadu posve jednak oblik, naprotiv lanene niti pokazuju nejednakost u debljini, pa makar na koji način bile predene. 2. Uzme se nekoliko niti i naglo se trgnu; pamučne će se niti zafrkati i cjepati, a lanene ostaju krute i glatke.

Ako se smrzne koji dio tijela, na primjer kao nos, uho, ruka, noga, tad je svako naglo grijanje štetno, dapače treba smrznuti dio obložiti snijegom, i to u hladnoj sobi, da se malo pomalo ugrije. Kad smrznuti dio opet postane ćutljiv, pere se izmjenično kamforom petrolejem te se namaže vaselinom ili čistim lojom. U teškim slučajevima treba odmah pozvati liječnika.

Da se šunke dulje drže. Zamuti bjelanjak od jaja pa time s pomoću kuhinjskoga kista pomno premaži šunke, osušene u dimu. Na površini šunke nastaje od bjeljanka kožica, koja štiti od upljuvaka i drugih štetnika. U bjeljanjak može se pomiješati tucani papar (biber).

Sredstvo za uništenje stjenica. Moči 40 grama prostog duhana za lulu u 200 grama 45%-tne žeste (špirita) kroz tri dana, zatim u toj tekućini rastopi 6 grama borove kiseline i dodaj 6 grama karbolne kiseline i 12 grama salicilne kiseline. Ta se tinktura može još namirisati sa 1 gramom limunova ulja ili kojim drugim mirisom. Pokućtvo, okvire itd., gdje su se ugnjezdile stjenice, očisti jakom vrelom lužinom, premaži zatim dvatri puta kistom umočenim u ovu tinkturu. Kod bijeljenja ili slikanja zidova soba uništit ćeš gamad tako, da primiješaš 3 do 4 bočice ove tinkture u vapno (boju), kad se prvi put maže zid.

Čišćenje zlatnih lanaca. Od tople vode i struganog bijelog sapuna napravi lužinu, koju nalij u kakvu bocu sa širokim grlom. U tu lužinu metni zlatni lanac, koji hoćeš da očistiš, i snažno ga mućkaj nekoliko minuta, zatim lanac dobro isperi u čistoj vodi. Onda uspi nešto vapnenog praška u vodu, u kojoj lanac ponovo snažno mućkaj te zatim opet u bistroj vodi isperi i u finoj pilovini osuši.

Škripanje cipela, koje mnogim ljudima neugodno smeta, obično se dade odstraniti, ako se potplati namažu lanenim uljem. Uopće se preporuča poplate obuće lanenim uljem tako dugo mazati, dok više ne upijaju ulje. Tako će onda potplati biti mnogo trajniji.

Da cvijeće u vazama ostane dugo svježe, postupaj ovako: Svakog se jutra mora voda iz vaza izliti i nadomjestiti svježom vodom. U vodu se uspe malo salitre ili nešto rastopljena hipermangana. Imamo li salmijaka (tekućeg) pri ruci, dodat ćemo svježoj vodi 1 do 2 čajne žličice salmijaka. Ako odrezanim cvijećem tako postupamo, ostat će oko 12 do 15 dana svježe.

Čišćenje boca i čaša. Bocu, čašu ili stakleni vrč za vodu napuni do polovice mlačnim octom i bijelim pijeskom te dobro mućkaj, zatim isperi mlačnom vodom i odmah osuši. Boce i vrčevi za vodu postat će tim načinom osobito sjajni. S. A.

Majka i dijete

Kad dijete ne će da jede. Često se srde roditelji, kad djeca prema svojoj dobi razmjerno malo jedu. Tu ne koriste nikakve prijetnje, već samo lijep nagovor ili dobar primjer. Ako dademo pregledati takvo dijete, onda se obično opaža, da je želudac u redu. Takva su djeca većinom nježna i blijeda. Uzrok je tome ponajviše krivi odgoj ili preveliko oduševljenje za igrom. Ljekarije tu obično ne pomažu, već valja strpljivo čekati poboljšanje. Djeci, koja slabo jedu, treba davati veoma hranjiva jela, jer ako već slabo i malo jedu, barem neka je ono, što pojedu, veoma izdašno. Da se međutim u djetetu pobudi volja za što većim obrokom jela, dobro ćemo učiniti, ako ga pridružimo drugoj djeci, koja puno i halavpljivo jedu. Kada dijete vidi, kako drugo jede puno i slasno, onda će i samo poseći za hranom. Nekojoj opet djeci bolje prija u gostima, odnosno u tuđoj kući, nego li kod svoje kuće. Veoma uspješno pobuđuje tek i zadržavanje na selu, a i česta promjena hrane. Sve se to mora oprobati, jer će nam dijete inače oslabiti pa i oboljeti, a onda ne preostaje drugo nego pozvati liječnika. I. S.

DOGAĐAJI

19. prosinca: Engleski ministar vanjskih posala Sir Samuel Hoare dao ostavku, jer se na nj digla u Engleskoj velika bura radi popuštanja prema Italiji na račun Abesinije. — Posebnim zakonom priznao je čehoslovački parlamenat bivšem predsjedniku republike doživotnu predsjedničku plaću i uživanje ljetnog dvorca Lány.

20. Abesinci potiskuju Talijane i približuju se gradu Makale. — U Ženevi sjednica Male Antante i Balkanskog Sporazuma. — Engleska traži od svih država na Sredozemnome moru, da je pomognu, ako bi morala ustati protiv Italije.

21. U Poljskoj parlamenat zaključio veliku amnestiju, ali nije amnestiran bivši predsjednik vlade Witos, koji je u emigraciji.

22. Grčka, Turska, Jugoslavija i Rumunjska izjavile Engleskoj, da će u svakom slučaju biti uz nju. — Abesinci se približuju Aksumu.

23. Novim engleskim ministrom vanjskih posala postao Eden, koji je najmlađi engleski ministar vanjskih posala u posljednjih stotinu godina (ima 38 godina).

ZLATNA ŠKROPIONICA

Bili jednom siromašni roditelji, koji su imali toliko djece, koliko je rupa u rešetu. Još im se rodi jedno žensko dijete, kad vidješe, kako dolazi k njima jedna gospođa, koja im se ponudi, da će kumovati tome djetetu. Oni to prihvate rado. Ta gospođa bila je Sveta Djevica.

»Za sedam godina,« reče ona, »doći ću po dijete.«

Ona se doista vrati poslije sedam godina i dovede curicu sa sobom.

Jednoga dana reče joj:

»Evo ti svih mojih ključeva, ali nemoj ići u ovu sobu.«

Zatim ode šetati.

Čim je izašla, mala otvori vrata od sobe, u koju joj je bilo zabranjeno ulaziti. Tu je ugledala zlatnu škropionicu, te umoči u nju prste i dotakne se njima čela; i odmah su joj se prsti i čelo svi pozlatili. Ona poveže čelo i prste jednim trakom platna.

Naskoro se vrati Sveta Djevica.

»Dakle,« reče djetetu, »jesi li ulazila u sobu, kamo sam ti zabranila da ideš?«

»Nijesam, kumo.«

»Ako ne govoriš istinu, kajat ćeš se.«

»Ne, kumice, nijesam išla unutra.«

Dogodi se zatim, da se djevojka udala za jednoga kralja. Prvo dijete, koje joj se rodilo, iščezne odmah poslije rođenja, i kad ju je muž pitao, šta je bilo s njim, ona nije znala reći. Kralj bijesan izađe prijeteći se, da će je pogubiti.

Najednom ukaza se pred nesretnom mladom kraljicom Sveta Djevica i reče joj:

»Jesi li ulazila u komoru?«

»Nijesam, kumo.«

»Ako mi kažeš istinu, vratit ću ti dijete.«

»Nijesam, kumo, nijesam ulazila.«

Za godinu dana rodi se kraljici drugo dijete, koje nestane baš kao prvo. Kralj, još bjesniji nego prvi put, reče, da hoće pošto poto znati, gdje su djeca. Kraljica ne odgovori ništa. Jedan čas zatim ukaza se opet Sveta Djevica pred njom i reče joj:

»Kćerce, jesi li ulazila u komoru?«

»Nijesam, kumo.«

»Ako mi kažeš istinu, vratit ću ti oba djeteta.«

»Nijesam, kumo, nijesam ulazila.«

Kad se kraljici rodilo treće dijete, kralj postavi straže, da vidi, što će biti. Najednom čuje se vani glazba tako ugodna, da je sav svijet onamo potrčao. A ta se glazba čula po nalogu Svete Djevice, koja je odnijela dijete, kad nije nitko bio u komori. Kralj, gnjevan preko mjere, izjavi, da će odmah dati postaviti lomaču, na kojoj će njegova žena živa biti spaljena.

Sveta Djevica prikaže se sada treći put kraljici.

»Kćerce,« reče joj, »jesi li ušla u komoru?«

»Nijesam, kumo.«

»Reci mi istinu, pa ću ti vratiti tvoja tri djeteta.«

»Nijesam, kumo, nijesam ulazila.«

Kraljicu su odveli na lomaču. Kad se imala popeti na nju, vidje još jednom Svetu Djevicu, koja joj reče:

»Ako mi kažeš istinu, vratit ću ti tvoje troje djece.«

»Ne, nijesam ulazila.«

Sveta Djevica pokaže joj se iznova, kad se penjala, no kraljica osta kod svoga nijekanja. Tek kad se bila vidjela na vrhu lomače, izda je srce i ona prizna.

Onda je Sveta Djevica skine s lomače i vrati joj djecu. Otada kraljica je živjela srećno sa svojim mužem i djecom.

Narodna priča iz Lorraine

LY-TAI-FU GOVORI

O STAROJ GODINI

Na koncu ove godine primio sam od svojih čitalaca četiri čestitke.

Gosp. G. Z. iz K. piše mi:

Cjenjeni gospodine Litaifu!

Na Vašu veliku žalost javljam naslovu da, sam cjelu Božju godinu ćitao sa svojom obitelju od osam članova Vaše govore a, bio je nazoćan i veleućeni gospodin Sreski naćelnik sa svojom Milostivom gospogjom i miloın dijećicom koja, se zovu Anka, Zvonko i Marica ljepa dijećica kao ružice, a gospodin je Sreski enteligentan i ćita Shakespeareaua i druge Francuske pisce. Mi smo se trudili da, se smijemo a, osobito da nam bude humoristićno i jer je milostiva gospogja doktor Žnidaršić iz poluklinike rekla da, ste Vi duhoviti u ruskom žanru. Morali smo sa žalošču konstatirati moja supruga i ja, a osobito gospodin Sreski da Vaši govori nemaju glave ni repa i da se entelegentan ćovijek nemože budalaštinama koje Vi pišete nasmijati. U to ime želimo Vam Sretnu Novu Godinu i mnogo sreče na Vašem književnom polju.

K. 24 prosinca 1935.

G. Z. sreski zvanićnik.

Druga čestitka glasi:

P. n. »Ly-Tai-Fu«, Zagreb,
Aprilska ul. br. 15

U vezi s Vašim člankom od 13 januara 1935 pod naslovom »O apotekama i apotekarima« u tjedniku »Obitelj« slobodni smo Vam u znak zahvalnosti radi promicanja naših staleških interesa čestitati Novu Godinu i dostaviti:

1. Jednu veliku bocu ribljega ulja »Bakalaroz«.
2. Lončić masti za potkožne čireve »Čirocid«.
3. ¼ kg gorke soli »Tjerin«.
4. Kutiju praška protiv znojenja nogu »Zandarol«.
5. Pomadu protiv svrabi »Svrbal.«
6. Vodu za porast kose »Antićelavon«.

U nadi da ćete se i unaprijed vašim vrijednim perom zauzimati za naše staleške ciljeve želimo Vam sve najbolje i bilježimo se sa štovanjem:

Zagreb, 23. decembra 1935.

Društvo apotekara i apotekarica.

Treću čestitku pisala je ženska ruka.

Dragi gospodine Ly- Tai-Fu!

Vi se sigurno ne ćete srditi, ako Vam u ime svoje i svojih drugarica, koje su sve od reda zaljubljene u Vas, čestitam Novu Godinu moleći Vas, da u slijedećoj godini napišete u svakom broju bar tri stranice. Vaše članke čitamo u školi mjesto privatne lektire, osobito pod satom matematike, i zato sam nekidan dobila drugi red. Vi me ne poznate, niste me nikada vidjeli i ja se ne ću potpisati; zato Vam smijem slobodno reći, da sam strahovito zaljubljena u Vas. Vi ste egzotičan tip, istočnjak, a ne obična evropska njuška kao ovi naši hofiranti. Rado bih se i udala za Vas. Htjela bih samo da znam, jeste li zbilja oženjeni, ili se samo tako pravite, da se ljudi smiju. Čula sam, istina, da u Kini pojedini muškarci imaju i po više žena, ali ja nisam tako mislila. Znam, da sam previše ljubomorna i da ne bih mogla tako nešto podnijeti. Ako niste oženjeni, onda mi dajte znak; napišite na primjer u slijedećem broju nešto o profesorima matematike. Voli vas nepoznata

N. N. učenica VI. r. gim.

Zagreb, 23. XII. 1935.

Četvrta čestitka potpisana je sasvim nečitljivim potpisom:

Gospon Lutajfu lepovas proSim kat bute pisali onega kriminalnega Romana napret poslednu Stranu da spome nite kajse Meni pripetilo i kak su ludi ne Pošteni, kat sam Jučer išel na posel i katsam se Kuči vrnul sam imel kaj videti, odnesli su mi novi Kaput i Lajbek i Zlatnu Vuru kajsam dobil na Firmi is Ame Rike ot pokojnega Vujca i šest pari Soknih i jenu belu Košulu ot Popelina a ja os bilno sumnam na jenega Suseda kajti je rekel moj Hauz Majsterici dasam Ja Kapi Talist i dasam Glasuval za Jeftiča aja vičem Živio Vođa Hrvatskok na Roda Doktor Vladi Mir Maček i Želimvam sretno Novo Leto kak dabi Sam Sebi želel. Za Greb 24 Prosinca 1935.

Potpis nečitljiv

Ove čestitke mojih požrtvovnih čitalaca prijatno su me iznenadile, a budući da ne znam njihove adrese, slobodan sam, da svima javnim putem izrazim svoju najdublju zahvalnost. Usput odgovaram:

Gospodinu G. Z. iz K.: Može biti da moji članci nemaju repa, ali glavu svakako imaju i to na vidljivom mjestu. Ako gospodin sreski misli, da brci ili što drugo na glavi nije u redu, neka se izvoli obratiti na gosp. Kamila Ružičku, akademskog slikara, koji je jedini odgovoran za glave mojih članaka, a koji može također naslikati i rep ako gospodin sreski misli, da je to neophodno nužno za smijanje.

Društvu apotekara i apotekarica: Pošiljku sam primio u redu. Jedino se nepažnjom otvorila kutija s praškom protiv znojenja nogu pa mi je podstanar otkazao.

Gospođici gimnazijalki: Ne mogu da vas uzmem za ženu, jer sam već oženjen i to ozbiljno, a ne samo zato, da mi se ljudi smiju. Istina je, da gdjekoji Kinez ima po više žena, ali meni je jedna sasma dosta, skoro i previše. Ako volite egzotiku, nastojte da se udate za profesora matematike.

Okradenom gospodinu: Utješite se; i meni su, kad sam jednog jutra došao u ured, odnijeli 24% od sveukupne imovine i to za nekoliko godina unaprijed. Moja hausmajstorica sumnja na jednog gospodina, koji kaže, da jedem triput na dan, a da je to za rodoljubivog činovnika previše.

DOBRIJAN U ABESINIJI

13.

Čika Dobrijan nije nikuda mogao iz talijanskog začaranog kruga. Da umakne u goru zelenu, tu bi sreo puške i topove; da se popne nebu pod oblake, tu bi sreo ljute aeroplane... General Bombardoni i svi ostali proslavljeni vojskovođe držali su ga se kao pijan plota.

»Nemojte nas ostaviti, slavni viteže rimske vučice! Čuvajte nas i branite, da nas ne pojedu Abesinski ljudožderi.«

Tako su govorili čika Dobrijanu, a on se pravio važan, klimao glavom pušio kao Englez.

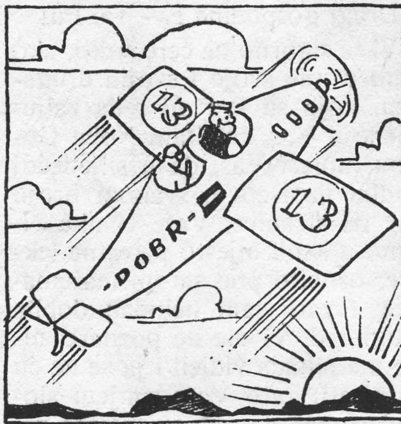
jica skočili u talijanske tankove i odnijeli ih sobom, dvojica su poginula baš do nogu čike Dobrijana, a ostali su umakli među klisurama...

Cijeli dan je iza toga pet stotina aviona bacalo bombe, a topovi su pucali da se zemlja tresla... Jedan bolničarski brod odveo je nekoliko stotina hrabrih boraca na Dodekadez, a nekoliko desetaka bilo je sahranjeno daleko od domovine — uz sve vojne počasti.

Iza tog okršaja službeni talijanski izvještaj br. 77. glasio je ovako:

»Glavna snaga rasa Sejuma po dobro smišljenom planu stupila je da-

Jedne lijepe zore usmjelilo se dvadeset talijanskih aviona da krene dva i po kilometra u unutrašnjost Abesinije; ali se ubrzo vratiše s poraznom vijesti:

»Glavni korpus abesinskih četa pod vodstvom rasa Sejuma primiče se kao bujica našim položajima.«

Tu vijest je primio general Bombardoni. Postao je blijed kao abesinski sir, a pokretljiv kao abesinska trstika na vjetru. U koljenima je dobio bolest akutne drhtavice, a zubi su mu cvokoćući od tropske zime griskali riječi:

»Pro-pro-pro-padosmo!... Do-do-do-laze ra-ra-ra-zbojnici!«

Srećom se snašao čika Dobrijan i izlio mu na glavu bocu octa... Na fronti je međutim nastala čitava uzbuna. Pet stotina aviona diglo se u zrak i prekrilo žarko sunce — kao skakavci. Neki su vojnici dizali ruke u zrak i vikali: »Predajemo se!« — neki su pali na zemlju i više nisu mogli od puste drhtavice da ustanu. Tankovi su se počeli micati, topovi pucati — da se sve orilo... U tim pripremama, nervozi i žurbi poginulo je 179 osoba.

Čika Dobrijan ostao je posve sam na uzvisini, odakle je generalštab dirigirao ratnim operacijama. S tog visokog položaja utvrdio je, da je cijeli abesinski navalni korpus iznosio ukupno 12 ljudi. Od tih su tro-

nas u ofenzivu. Naše su ih prethodnice hrabro dočekale i hametom potukle. Zarobljeno je 600 neprijatelja i vrlo mnogo ratnog materijala. Dvjesta Abesinaca poginulo je u okršaju.«

Čika Dobrijan bio je potišten. Ni s kim nije htio da govori. A jednoga dana izvezao se na šetnju jednim čvrstim avijonom i uzletio visoko, visoko. ., da se može slobodno spustiti k svom željenom cilju — Abesiniji.

Čudan odgovor. A.: »Što ti misliš, kada treba čovjek da se ženi?«

B.: »Ilja!... U mladosti je obično prerano, a u starosti prekasno!«

Ponos. Kućevlasnik: »Već nekoliko mjeseci niste platili stanarine. Nije druge, morate se iseliti!«

Stanar: »Pa zar vi mislite, da ću se iseliti prije nego što namirim dužnu stanarinu?... Nipošto!«

MALO ŠALE

Uvjerljiv dokaz. Ona: »Dragi mužiću, a hoćeš li me voljeti i onda, kad budem imala sijedu kosu?«

On: »Ludice moja, to je izlišno pitanje! Volio sam te, kad si imala plavu, smeđu, riđu, crnu i ne znam kakvu još kosu, kako te ne bih volio i sa sijedom kosom?...«

U kazališnoj loži. Muž: »Je li lijepo, draga, u tvom kutiću, gdje sjediš?«

Žena: »Jest, lijepo i ugodno sjedim.«

Muž: »I dobro vidiš na pozornicu?«

Žena: »Dobro«.

»Muž: »Nije li ti hladno?«

»Žena: »Nije.«

Muž: »»A nema li možda propuha?«

Žena: »Nema, ni najmanje.«

»Muž: »E, hajde onda, mila moja, da se promijenimo za mjesta!«

Suvišna briga. Služavka: »Milostiva, naj nikoga više ne pozoveju, jer ih bu onda trinaest pri stolu, a to je nesrećen broj!«

Milostiva: »Nemojte si glavu trti, Katice, U svakom slučaju moj muž jede najmanje za dvojicu.«

Dječja znateželja. Zlatica: »Mamica! Od čega su živjeli moljci u raju?«

Mama: »No, kakvo je to opet pitanje!?«

Zlatica: »Pa da; kako su mogli živjeti, kad Adam i Eva nisu još imali ni suknenih ni krznenih odijela!...«

Monolog jednog škrtice. »Novac uštediti isto je, što i novac zaraditi. Dakle ja zarađujem na prosjacima, jer ne dajem nikome ništa.«

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

ČLANCI

RUBRIKE

Pod dvije glavne rubrike »Kulturu« i »Naš dom« skupljeno je mnogo zanimljivih i korisnih bilježaka iz života i kućanstva. Praćena je književnost, film, kazalište, slikarstvo, glazba, radio i t. d., zatim kuhinjske, kućanske, zdravstvene, obiteljske potrebe. Registrirani su događaji, nižu se šale, šah, zagonetke i t. d. Nema broja »Obitelji«, u kojemu se ne nalazi dragocjenih bilježaka u rubrikama.

SLIKE

Kroz godinu 1935. u »Obitelji« je izišlo na stotine slika iz najrazličitijih područja: umjetničke, iz domovine, iz svijeta, portreti, religiozne, filmske, kazališne, modne i t. d. Dobar dio slika služi kao ilustracija člancima i pripovijestima. Na naslovnoj stranici svakog broja nalazi se ukusna slika, a isto tako su bogato ukrašene slikama i ostale omotne stranice.

NOVO LJETO U KINI
Javni pisari na ulicama imaju pune ruke posla, jer svak želi da pošalje za Novo Ljeto mnogo čestitaka svojim znancima
Foto Fides

ZIMA U MANDŽURIJI
Na zaleđenom pojilu kod 30 stupnja ispod ništice
Foto Fides